

Eredmények és kihívások az éghajlatváltozás és az agrártámogatások metszetében

TÓTH PÉTER

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Agrárszakmai Konferencia 2026. – Technológia-Klíma-Üzlet
2026. február 26.

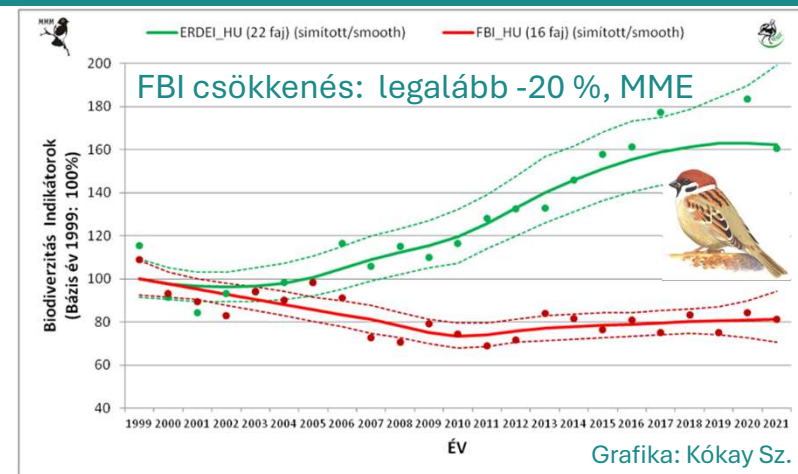

Munkánkat a LIFE IP GRASSLAND HU (LIFE17 IP/HU/000018) projekt támogatja.

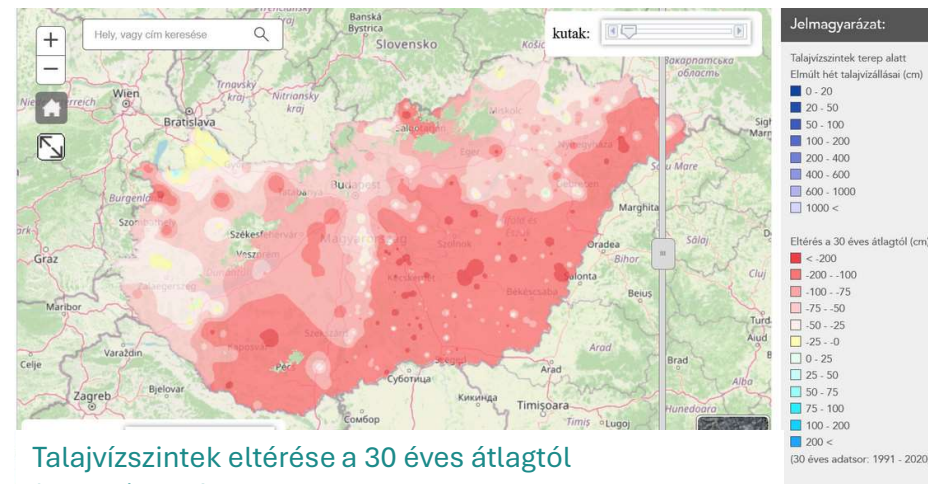
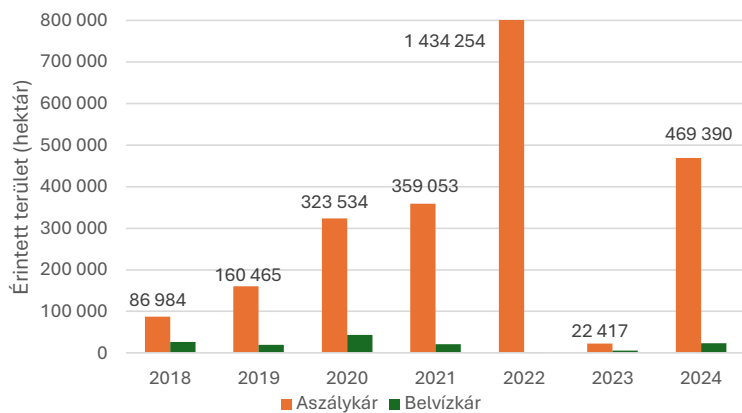

Környezeti kihívások a mezőgazdasági területeken

- Jelentősen csökkenő mezőgazdasági területek (-20-30 %)
- Európa-szerte csökkenő biodiverzitás trendek (FBI-20%, rovarállományok csökkenése,-76 %)
- Természetes élőhelystruktúra leromlása (-12 %, KHM)
- Változó klimatikus viszonyok, állandósuló vízhiány – GDP-ben mérhető gazdasági veszteség
- Növekvő kárigények, elsősorban az aszálykárok miatt
- Ökológiai és gazdasági károk együttesen jelentkeznek
- A mg-i termelők bevételeinek 40-50% képezi a KAP támogatás

Aszály- és belvízkárok a Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszerben 2018-2024

A MEZŐGAZDASÁGI KOCKÁZATKEZELÉSI RENDSZER MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE 2024, AKI

A KAP ST zöld felépítményének éghajlatváltozás szempontjából releváns intézkedései – I.

1. Az agro-ökológiai területek

A fennmaradt ökológiai hálózat potenciális védelmi intézkedése 100.000 hektáron (HMT 2 %-a)

2. A feltételelesség szabályrendszere

- KAP ST egyik legmarkánsabb környezeti előrelépése, **DE: EGYSZERŰSÍTÉS, teljes HMT (5 M ha)**

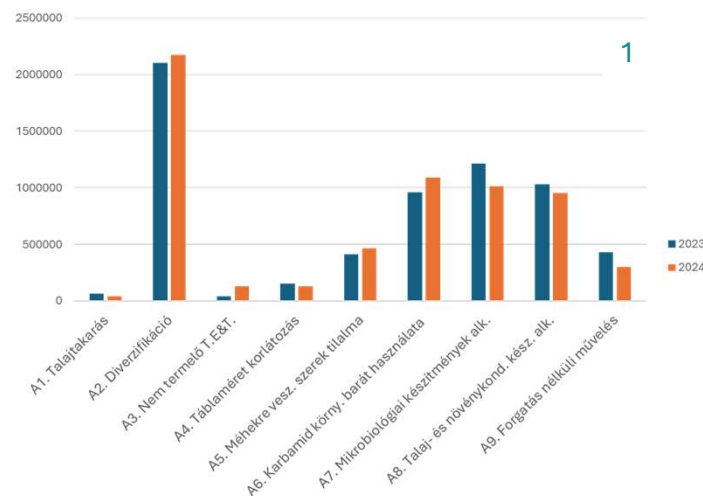
- **Várható hatásai:**

- Védett tájképi elemek megőrzése – mg-i ökológia hálózat elemei
- **potenciálisan új nem termelő területek jöhetnek létre;**
- Gyepterületek országos arányának megőrzése, érzékeny gyepek védelme (N2000)
- Vizes élőhelyek védelme 2025-től (kb: 45 e ha)
- Erózióveszélyes területek művelési korlátozásai + talajtakarás

3. Az agro-ökológiai program

- A KAP ST legjelentősebb újítása, jelentő kiterjedés (HMT 80 %-a, kb. **4 M ha**)
- Egyszerű gyakorlatok népszerűek a gazdálkodók körében
- Jelentős környezeti állapotjavulás nem várható
- Hozzájárulás a gyepek megőrzéséhez

A potenciális környezeti eredmény és az erre célra szánt közösségi forrás nem feltétlenül arányos

A KAP ST zöld felépítményének éghajlatváltozás szempontjából releváns intézkedései – II.

4. Agrár-környezetgazdálkodási intézkedések

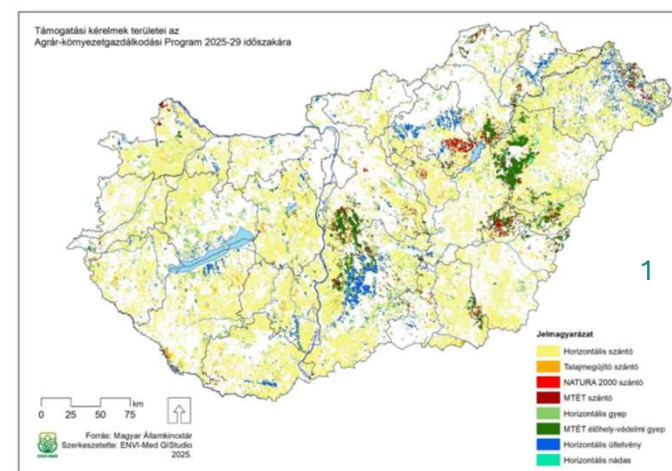
- A mg-i terület jelentős részét érintik (**1,6 M hektár, HMT 30 %**)
- A célzott intézkedések hatásosak – biodiverzitás alakulása MTÉT-en
- A horizontális TECS választható előírásai kiterjesztik a lehetőségeket
- Értékes, hosszú távú támogatási lehetőség
- Zonális TECS-ek esetében a biodiverzitás védelme és az éghajlatváltozásra történő felkészülés egyszerre teljesül
- Horizontális TECS: tartós szegélyek kialakítása, vízborítás megőrzésének kötelezettsége, aszály- és erózióérzékeny területeken extenzív vetésszerkezet
- Talajmegújító TECS kedvező hatású (talajtakarás/szénmegkötés)
- Hozzájárulás a gyepek megőrzéséhez
- Ú eredményalapú kezdeményezéseké (vízprémium/talajborítás) a jövő?

5. Ökológia gazdálkodás támogatása

- Extenzív földhasználati módszerek támogatása, markáns növekedést produkált az érintett terület (350.000 ha, 50 %-os növekedés)

Grafika: Zsoldos M.

A KAP ST zöld felépítményének éghajlatváltozás szempontjából releváns intézkedései – III.

6. Natura 2000 kompenzációs kifizetések gyepterületeken

Extenzív gyepterületek megőrzése kb. **300.000 hektáron**

7. Természetközeli és vizes élőhelyek kialakítását elősegítő beruházások

- Korábban pályázati kiírások új lendület kaphatnak (**5.000-10.000 ha**)
- Változatosabbá és jobban kapcsolódóvá teszik a mg-i élőhelyeket
- Kedvező mikroklimatikus változások – csökken a talajfelszín hőmérséklete, Csökken a tápanyag-kimosódás és hozzájárul a vízminőség védelméhez
- Növeli a mezőgazdasági területek széntárolási kapacitását
- Csökkenti a talaj víz és szél által előidézett erózióját
- Vizek mennyiségi védelme + csapadékhajlam
- A „biológiai” növényvédelem (ragadozó rovarok, károsítókat fogyasztó madárfajok) és a beporzók túlélését biztosítják

Hosszútávú – fenntartási időszakon túlmutató – megőrzésük nélkül ökológiai hasznuk korlátozott.

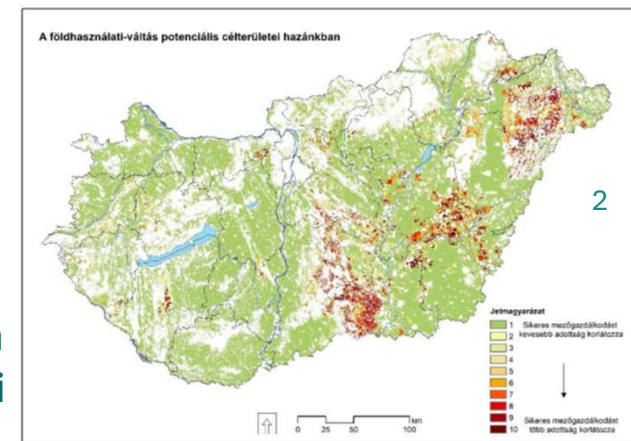
Grafika: G&W CT.

Összefoglalás

- Az agrárterületeken az ökológiai és gazdasági kockázatok növekedésére kell számítani
- ...„a természetes rendszerek működésének hatékonysága csökkeni fog”...(MTA állásfoglalás)
- A mezőgazdaság szerepe speciális – elszenvedője és alakítója az éghajlati folyamatoknak
- **Környezeti és gazdasági fenntarthatóság jövőben nem válhat el egymástól**
- Földhasználatváltási/klímaalkalmazkodási célterületek kijelölése
- Erősíteni kell a feltételelesség kritériumain (gyepek védelme, rossz termőhelyi adottságú – klímaváltozás hatásainak kitett területek művelésének szabályai)
- Emelni kell az AÖP környezeti hozzáadott értékét
- Egyásra épülő támogatási elemek a fenntartható termelési szerkezet kialakításáért:
 - Talajborítást, szegélyek kialakítását, időszakos vízborítást és termőhelyi adottságokhoz igazodó földhasználatot támogató KAP (AKG)
 - Eredményalapú támogatási rendszerek kialakítása (vízprémium, talajtakarás)
 - Végrehajtás egyszerűsítése a csatlakozási hajlandóság növelése érdekében

A Közös Agrárpolitika eszköz, melyet hatékonyabban kell a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás szolgálatába állítani

Köszönöm a figyelmet!

toth.peter@mme.hu

Források:

1. Tóth, P. és mtsai: AÖP-AKG-ÖKO Értékelési Tanulmány, 2025. Field-Collectivo-EnviMed konzorcium, Agrárminisztérium
2. Skutai, J. és mtsai (2021): A gyepterületek megőrzését segítő szakmapolitikai javaslat összeállítása. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, GRASSLAND LIFE IP A1.2

Munkánkat a LIFE IP GRASSLAND HU (LIFE17 IP/HU/000018) projekt támogatja.